

Befejeződött a jubileumi Tompa Mihály Országos Vers- és Prózamondó Verseny

Ennek a ténynek megfelel az is, hogy nem a versnek van szüksége az elmondásra, hanem elmondójának a versre. Befejeződött a jubileumi Tompa Mihály Országos Vers- és Prózamondó Verseny

Ennek a ténynek megfelel az is, hogy nem a versnek van szüksége az elmondásra, hanem elmondójának a versre. Itt azonban már felmerül néhány olyan kérdés és feloldásra váró ellentétpár, mint a mozgalom vagy verseny, versmondás vagy produkció. Az idei jubileumi országos versenyt ilyen szempontból is szeretném vizsgálni az ilyenkor szokásos egyéb szempontok mellett.

Jubileumi hangulat?

Ezt jó néhányan számon kérték tőlem. Válasz nincs, mert hangulatot az ember magának alakít ki, persze kell hozzá lehetőség is, mindent nem lehet a spontaneitásra hagyni. Utóbbi alatt a máskor jól működő Fesztiválklub lanyhaságát értem. Jelzésértékű, hogy sok prominens személyiség vett részt a megnyitón és a gálán, tehát volt súlya a rendezvénynek. Támogatóból is volt elég, úgy tűnik, ez is megoldódni látszik. Talán az anyagiak sem voltak szűkösek, a szervezők ezúttal nem jelezték, hogy komoly hiány lenne. A versenyzők és kísérőik a rimaszombati viszonyoknak megfelelően juthattak szálláshoz, ételhez. A zsűri és a vendégek számára ismét rendelkezésre állt az a jól és olajozottan működő önkéntes vendéglátó csapat, amely szinte leste a kívánságokat, hogy teljesíthesse. Kiváló kísérőrendezvények voltak, sok nézővel, valami plusz mégis hiányzott. Egy érzés, hogy jubileum van, egy megerősítő, hangsúlyozó gesztus, hogy ez a miénk. Elmaradásának okát nem tudom.

Mozgalom vagy verseny?

Tény, a Tompa Mihály Vers- és Prózamondó Verseny a magyar nyelvterület legnagyobb, legtöbb versmondót mozgósító versenye. Vannak helyek, iskolák, ahol osztály-, iskolai, városi, kistérségi, kerületi fordulókra kell megmérni a nagyszámú jelentkezőt, hogy a legjobbak kiválasztassanak az országos fordulóra. Ez nagyon jó, bárcsak mindegyik régióban ilyen érdeklődés lenne. Az országos verseny döntőjébe bejutni igazi csúcsteljesítmény. Hogy hogyan lehet versenyezni versmondásban, s ki hivatott eldönteni, ki a jobb, ez mindig szubjektív, a szakmai zsűrin múló döntéssorozat. Idén a szakmai zsűrit olyan tekintélyekből sikerült összeverbuválni, akiknek hitelük, hozzáértésük megkérdőjelezhetetlen. Az is méltányolandó tény, hogy ezúttal a versenyen volt a hangsúly, igaz, ez a nézők számára maximális terheléspróba volt, hiszen egy egész napon át, váltott zsűrikkel zajlott a versengés. Hatalmas munka volt ez a zsűrinek is, a versenyszabályzat szerint ugyanis a résztvevők mindkét betanult versének vagy szövegének a meghallgatása után vonultak el dönteni. A személyre szóló, alapos, részletekbe menő értékelések, emberi hangon átadott kritikák idén, azt gondolom, megváltoztatták a mindenkori zsűrik felé irányuló enyhe ellenszenvet. A kérdés: mozgalom vagy verseny? Erről annyit, kell a mozgalom, kell az, hogy minél nagyobb létszámban mondjanak, olvassanak verset fiatalok és idősebbek egyaránt, de az is szükséges, hogy legyen egy fórum, ahol mindez megméri. Az viszont már baj, ha egy gyerek, aki az országos döntőben negyedikként végzett, sírva hagyja el a rendezvényt. Ez mintha arra utalna, annyira versenycentrikussá, sikerorientálttá váltak a gyerekek is, hogy nem tudatosítják kellőképpen a tényt, hogy már azzal nyertek és gazdagodtak, hogy verseket, szövegeket tettek magukévá, lelkük és szellemük épülésére. Mozgalom és verseny megférnek egymással; a határookra igen óvatosan kell figyelni. Jó lenne az a szakmai háttér, amely képes lenne mind a mozgalmi, mind pedig a versengési résszel folyamatosan foglalkozni, fenntartani és működtetni azt. Az erre való próbálkozások java része eddig dugába dőlt, lásd: a civil szerveződésként megalakított szakmai

társulás csendes kimúlása.

Versmondás vagy produkció?

Ez itt a kérdés, jelen esetben az egyik legsúlyosabb, hiszen már fentebb is jeleztem, sikerorientált világunk deformáló hatása talán éppen ebben a kérdésben fogalmazódik meg legjobban. A döntőbe jutottak között sokan már nem először álltak a pódiumon, vannak olyanok akik évek óta, kategóriát váltva állandóan a csúcson vannak. Hol igazi versmondással és szövegmondással, hol meg produkcióval. A kettő között is csak hajszálnyi a különbség, talán csak annyi, hogy míg az igazi versmondás és szövegmondás esetében a belülről jövő energiákon, az ennek a vers vagy a szöveg általi megfogalmazásán van a hangsúly, addig a produkciónál ehhez még hozzájárul egyfajta póz, tudatos sikerre való törekvés, némi hatásvadászat, sima technikák eszközként való bevetése és sajnos indokolatlan patetizmus, fárasztó nyomulás is. Ebben az évben, a döntőket végighallgatva kevés esetben éreztem azt, hogy borzongás fut rajtam végig, élmény érik meg bennem. Ha történt ilyen, akkor az az ötödik kategória versmondóinál történt. Kuklis Katalin és Nagy Gábor szereztek feledhetetlen pillanatokat. Ők igazi tisztaság, értékkeremtés, mély alázatú, tiszta önmegfogalmazás élményével ajándékozták meg a hallgatóságot. Ez megőrződött még az egészen kicsikben, az első kategória bájos, kedves, játékos előadói, valamint néhány harmadik kategóriás versenyző produkciójában volt érezhető az, hogy a nagyot próbálás, a tehetség ereje mellett tudtak magukra is figyelni. Ölveczky András, Horváth Viktória, Jókai Ágnes és Gál Katalin döntőseket emelném ki. Csalódás volt viszont számomra a középiskolások versenye. Ennyi patetizmust, ennyi versválasztásbeli melléfogást régen nem tapasztaltam. Igazából csak „produkciók” voltak, minden lehetséges technikai trükk bevetésével, néhány igaz mondatot leszámítva. Havasi Péter Márai-megfogalmazásában a szerző súlya hiányzott, Kovács Ildikó inkább színészi teljesítményt nyújtott. Mindkettőjük számára nyitott a pálya, ám óvatosabban kellene megközelíteniük és magukévá tenniük a szöveget. Magyarán: néha a kevesebb több, a belsősegebb a hitelesebb. A versválasztás kérdésére visszatérve talán annyit még, nem illik egy másik határon inneni vagy túli versenyre elkészült versről még két bőrt lehúzni. Volt nemrég egy Wass Albert-verseny, ebből kifolyólag az oda kiválasztott, témában és hangulatban oda való versek itt a Tompa Mihályról elnevezett versenyen is megjelentek. Nem volna igazán baj, nem is tiltja a versenyszabályzat, csak kicsit degradálja ezt a megmérettetést. Sokszor az indokokat sem értettem, minek és miért egykori aktuálpolitikai hullámok által ihletett, nem igazán jól mondható, nem is igazán jó verseket mondani, nem is igazán jegyzett szerzőktől. Hiányérzetem volt abban is, hogy kevés, nagyon kevés volt a jelenkori vers és próza, még kevesebb a honi szerző tollából született mű. Nem vagyok mindig híve annak, hogy kicsi, sárga, savanyú, de a miénk alapon kell verset vagy szöveget választani, de ki kell mondani, se nem kicsi, se nem sárga, se nem savanyú az itthoni líra és próza. Jelzés, hogy mennyire nem olvasott, mennyire nincs becsülete. Más kérdés, mi ennek az oka.

Zárszó gyanánt

Rimaszombatban ilyenkor, áprilisban már másfél évtizede a verset, az írott szót, az irodalmat ünnepeljük. Idén az értékkeremtésen volt a hangsúly, jó szemű és jó érzékű pásztorok terelgették a nyáját, talán jó felé is. Fontos, hogy arról beszéljünk, hogy van, és komoly súllyal jelen van ez az esemény. Amelynek összetartó ereje, szakmai háttere biztosíthatja mozgalmként és versenyként való létjogosultságát. A verseny már része a vidék és a város életének. Már része a résztvevők életének. Igény van, befogadás is. Most még az lehet feladat, hogyan kiépíteni és állandósítani egy olyan szakmai hátteret, amely a mozgalom háttérereje, hogyan megtartani azt az értő és jó szándékú, felkészült zsűrit legalább részben, amely idén

döntött a díjak sorsáról. Remélhetőleg megtalálják rá az időt, az energiát mindazok, akik ezt felvállalták, hogy továbbéltetik.

A győztesek névsora

I. kategória vers: 1. Eulák Nikolett, 2. Antal Gábor, 3. Varga Szilvia, 4. Lakatos Lili; I. kategória próza: 1. Németh Dóra, 2. Karvai Barbara, 3. Lebocz Dóra, 4. Kaszner Máté;

II. kategória vers: 1. Renczés Viktória, 2. Zsapka Krisztina, 3. Jávorka Emma, 4. Majer Kitti; II. Kategória próza: 1. Kusza Ádám, 2. Tóth András, 3. Béhr Márton, 4. Szitka Mária;

III. kategória vers: 1. Horváth Viktória, 2. Jókai Ágnes, 3. Szabó Donáta, 4. Király Krisztina; III. Kategória próza: 1. Ölveczky András, 2. Melecsky Réka, 3. Gál Katalin, 4. Juhász Attila;

IV. kategória vers: 1. Havasi Péter, 2. Kovács Ildikó, 3. Básti Andrea, 4. Berényi Dávid, IV. Kategória próza: 1. Konczi Róbert, 2. Matyó Anett, 3. Koroncz László, 4. Farkas Melinda

V. kategória vers: 1. Kuklis Katalin, 2. Nagy Gábor, 3. Demko András, 4. Csicsó Gyöngyi, V. kategória próza: 1. Motyka Ildikó, 2. Rakottyai Katalin, 3. Brutovksy Gabriella

VI. kategória, megzenésített versek: 1. Csánó Szabina és Halász Gábor, 2. Grassl Ferdinánd és Ilka Adrián – Industria Duó, 3. Óváry Anna, különdíj: JönVukk

SZÁSZI ZOLTÁN